

Tizenöt éves a Művészeti Tárló¹

Szeretettel köszöntöm a kedves kiállító művészeket, a tisztelt közönséget. Előljáróban Németh László gondolata forog a fejemben, aki álmódott a nemzet nagy családjáról, és álmódott arról, hogy a nemzet nagy családja ilyen kis baráti együttlétekből, művészcsaládokból növekszik a jövőben. A Művészeti Tárló egyik ilyen kulcsaládjája a magyar képzőművészetnek és népművészetnek annak jegyében, ahogy Arany János emlékezett Petőfire: a baráti szem, művészi gonddal függött a lantos húrjain. Amikor számvetést készítünk a Művészeti Tárló eltelt 15 esztendejéről, a legfontosabb dologként megállapíthatjuk, hogy ezen családi kötelékben, ebben a szeretett közösségben, a munka valóban jobban haladt előre, hiszen baráti, művészi gonddal figyelte az alkotók előmenetelét. A Művészeti Tárló tagjai egymástól kapták az impulzust, egymástól kapták a baráti szeretetet, a figyelmeztetést. Ez meggyorsította fejlődésüket, és segítette őket, hogy kibontakoztassák tehetségüket. Amikor 15 esztendő elteltével visszanezünk, a legnagyobb dolog ez a belső gyarapodás, hogy gazdagodtunk és gazdagodtak. Gondoljunk arra, hogy az a 64 kiállító művész, aki az első kiállításon *Fasang Arpád* elnök úr közreműködésével elindult az úton, mire jutott? Mert jutott valamire, és ha a Művészeti Tárló nem lett volna, másképpen alakult volna a munkásságuk. Ez a gyarapodás, ez a belső gazdagodás ennek a nagy családnak az ihlető közegében történt és történhetett.

Nagyszerű dolog, hogy már kezdetben kiváló alkotókat találunk a Művészeti Tárló közösségében, akik megadták a mértéket. Az a *Buza Barna*, aki ma is nagyszerű fiatalsággal, 90 éves korában egy gyönyörű Kálvin szobrot mintázott, amelynek avatása a IV. Református Világtalálkozón volt. Az a Buza Barna, aki református léte, számtalan katolikus templomban stációkat szerkesztett, aki fiatalos energiával alkot, érmekeket mintáz, szobrokat készít, és megadott neki a testi egészség és a szellemi frissesség. Ő az egyik mértéke ennek a Művészeti Tárlónak. Ő is azok közé tartozik, akiknek művészi mércéje segítette a többieket abban, hogy a legnagyobb műgonddal használják ki ihletük nyomán azokat a lehetőségeket, amelyek a lélekből és a szellem belső raktárából adódnak.

A másik nagyszerű ember *Xantus Gyula*, aki a magyar képzőművészet jelentős mestere volt, nyomot hagyott maga után. Kedvenc szavajárása az volt, hogy „nagy elánnal” festek. És valóban, ameddig élt, emeddig élhetett, „nagy elánnal” dolgozott, mindent megvalósított, amire képessége és tehetsége őt kijelölte. Ez a végtelen jó szándék, és az a mérték, amelyet önmagának állított, hozzájuttatta többi festőtársát, és a népművészeket ahhoz, hogy kibontakoztassák a képességeiket. Nagyon fontos, hogy volt mértékadó mester. Emlékszem *Hován Lászlóra*, aki az örök festő volt. Hajnaltól napszállatig festett. Mindig festett. Találkozni lehetett vele Szentendre zegzugos utcáiban és mindenütt a világban. És sorolhatnám tovább azokat a kitűnő alkotókat, akik már elbúcsúztak, vagy még itt vannak közöttünk.

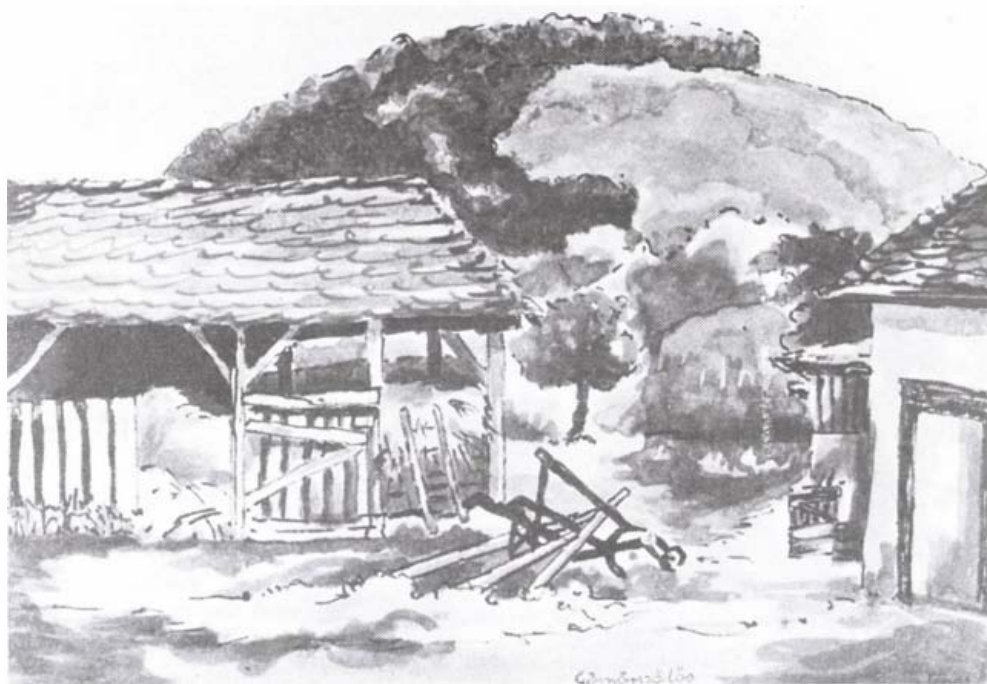
Hadd mondjam el, hogy ez gyarapodás az, ami leginkább nyugtatólag hat ránk. Mert kétségtelen, hogy történt egy nagy metamorfózis. Akik eltávoztak, azok helyett újak jöttek, és ez a körforgás utal a létezés nagy titkára, nevezetesen arra, hogy tragédia nem történt, csak metamorfózis. Amikor a távozókat búcsúztatva lélekben fejet hajtunk, örömmel gondolunk arra, hogy 15 esztendő után a Művészeti Tárló él, alkot, létezik. Új lendületbe jön a következő évtizedekben is, és az együttműködés következtében minden bizonnyal sok új mű születik ebből az együttlétekből. A létezésnek tehát az a titka, hogy ha van is akitől el kellett búcsúznunk, újak jöttek helyettük. És ha ez nem is vigasztal maradéktalanul bennünket, a létezésnek ez a

¹ Elhangzott 2000. május 10-én a Kondor Béla Közösségi Házban (Szerk.)

körforgása mégis valami nagy titkot sejtet, azt, hogy nagy baj tulajdonképpen nem történhet sem a személyes létünkben, sem az emberi nemmel kapcsolatosan.

A Művészeti Tárló itt bemutatott anyaga egyaránt reprezentálja a régi alkotók műveit és az újakét. Nagyon izgalmas számomra és mindannyiunk számára az, hogy milyen nagy regiszteren alkotnak: a képi fogalmazás különböző eszközeit és lehetőségeit használják fel úgy, hogy ki-ki a maga ösvényén haladva, a maga szellemi erejével és a maga egyéni habitusával dolgozik. Mindez nem jelent anarchiát, csak teremtő változatokat. Megnyugtatóan hat, hogy van olyan festő, mint *B. Hajdú László*, aki gyönyörködni tud egy szép márianosztrai utcában. Van olyan alkotó, aki a napraforgó izzó sárgájával tudja varázslatosan megidézni a nyár örömet. Olyan alkotók is vannak, akik emlékeznek Csete Balázsra, a kitűnő néprajzkutatóra, akinek alakja már-már feledésbe merült, de műveiben fennmaradt, és a kiállításon látható, ahogy emlékeztet rá *Kaszner Margit*. *Gomola György* műveivel már sokszor találkoztam, de hogy ilyen jó és izgalmas vonásokat készít, azt ma láttam először. Nagyon szellemes *Jáki Ferencnek* az Anonymusa, akinek örök alakjában nemcsak a történetírót jelenítette meg, a magyar történetírás első nagymesterét, hanem azt is, hogy mindannyiunkban rejtőzik egy anonim lényeg, amely – úgy tűnik – eltávozik, amit nem ismer meg a világ, és mégis ez az anonim erő minden emberből hozzátesz valamit a világ szépítéséhez, boldogításához és jobbításához. Lényegében ez az, ami *Buczko Imre* a *Lepel* című képét is oly fontossá teszi. Mert ama turini lepelt, amelyen Jézus Krisztus alakját vélik felfedezni, Buczko Imre remekül úgy alakította, hogy az mindenkire hasonlít.

Kondor Bélának, akinek ehhez a világhoz oly sok köze van, volt egy gyönyörű sorozata: Valaki önarcképe. És ebben a Valaki önarcképben Kondor mindenki önarcképét festette meg. Buczko is ezt tette úgy, hogy a turini lepelben nemcsak Jézus Krisztus alakja válik láthatóvá, hanem minden emberé. Minden ember valamiképpen visszatükröződik, minden ember nyomot hagy, valamivel hozzájárul a létezéshez, az élethez. Ez a Művészeti Tárló legnagyobb hivatása és küldetése. Ha belegondolunk, hogy a 15 évvel ezelőtt indult 64 festőművész, szobrászművész, népművész mennyivel lett boldogabb általa, hogy művészi szinten élte az életét. Ahogy Illyés Gyula mondja egyik versében: fáj neki, hogy vannak emberek, akik nem a

Sipos Lídia: Gömörzöllős (tus)

költő szintjén élék át a valóságot. Ez a 64 ember, ez a 64 művész a festészet, a szobrászat, népművészet szintjén élte meg a valóságot és boldogabb, gazdagabb ember lett. 64 tartalmas élet élő, minőségforradalmat megvalósító ember lett belőlük. Gondoljunk arra, hogy ez a 64 ember, aki a maga életét gyarapítani tudta, művészettel boldogította a környezetét is. De ezt a számot még megszorozhatjuk négygel, megszorozhatjuk a húsz a négyzetével, s akkor megkapjuk azt a mérőszámot, hogy hány ember lett boldogabb, tisztább, nagyszerűbb ember ezeknek a műveknek a létrejöttével.

Rendkívül megnyugtató, hogy ennek a tárlatnak nagyon szép alkotásai is vannak. Nem udvariatlanság a többiek felé, de ha az *Ikva partja* című képet nézem, akkor azt látom, hogy *Orosz László*, aki mindig kitűnő természetfestő volt itt – ha lehet – még finomabb, még szemérmesebb, még visszafogottabb, még mélyebb, vagyis a természetelvűségnek ebben pedantériájában előre tudott lépni. Oly mérhetetlen alázattal festette meg Sopron meghittségét, amely mindannyiunkat örvendeztet. Számítalan ilyen szép és különös alkotás van, akár a virágcsendéletekben, akár a téli tájban. Itt egy teljesen új festőművész, akinek szép téli tája, nagyon érdekes, mély poézissal áthatott mű. Teljesen új látásmóddal, nagyon finoman tud belehelyezkedni a téli táj varázsába. Jászkisértől *Pintér István* Budapestjéig fölvonulnak a különböző tájak. Nagy a regisztere az egész kiállításnak, s ez azért boldogító, mert nem egyszerűen csak arról van szó, hogy számvetést készítsünk és visszanezünk 15 esztendő megtett útjára, hanem a mostani termés is rendkívül számottevő és izgalmas.

Napjainkban nagyon vagy vita van, ez Párizsban ugyanúgy pereg, mint Budapesten: vajon kevés művészre van szükség, vagy sokra? Erre a válasz: rengetegre! Hiszen Itália úgy lett egységes, önálló összefüggő műalkotás, hogy a művészek ezreit teremtette meg. Magyarország is úgy válhat igazán tartós, önálló összefüggő egyetemes műalkotássá, ha sok művész készíti. Nem kell félni a művészek számától, csak egyet kell igényelni, egyet kell kérni a művészektől, hogy mindenki a maga törvénye szerint, a maga tehetsége szerint bontakoztassa ki képessé-

Pintér István Pál: Belváros (olaj, farost)

geit. Nem kell mindenkinek Michelangelóvá válni, mert nem is tud mindenki azzá válni. De az, hogy mindenki elérje a maga művészi teremtésének felsőfokát, az kötelező. És éppen ez az izgalmas, hogy itt olyan alkotókat és alkotásokat is láthatunk, akik, és amelyek az elmúlt esztendőkhöz képest megújultak, újabb és újabb, nemesebb alkotásokat tudtak bemutatni. Valóban arra a teremtő útra léptek, amelyen önmaguk kibontakoztatásával magasabb régióba jutottak. Ezzel önmagukat is építették, meg magát a Művészeti Tárlót is. Befejezésül: ez a kiállítás nemcsak számvetés, hanem új alkotó periódusnak a kezdete, amelyhez kedves valamennyiüknek sok sikert, új alkotásokat kívánok.

A Művészeti Tárló jubileumi kiállítását az Önök szíves jelenlétében megnyitom!

Dr. Losonci Miklós

